

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 30.11.1978, sp. zn. 5 Cz 54/78, ECLI:CZ:NS:1978:5.CZ.54.1978.1

Číslo: 29/1980

Právní věta: Onemocnění nebo zhoršení zdravotního stavu, jež nejsou v příčinné souvislosti s utrpěným pracovním úrazem poškozeného a jež sama o sobě vylučují jakoukoliv výdělečnou činnost, znamenají podstatnou změnu poměrů poškozeného (ve smyslu ustanovení § 202 odst. 1 zák. práce), v důsledku níž se organizace může úspěšně domáhat zrušení své povinnosti platiti poškozenému náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 30.11.1978

Spisová značka: 5 Cz 54/78

Číslo rozhodnutí: 29

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody v pracovním právu, Pracovní úraz, Změna poměrů

Předpisy: 65/1965 Sb. § 202 ods. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 29/1980 sb. rozh.

Onemocnění nebo zhoršení zdravotního stavu, jež nejsou v příčinné souvislosti s utrpěným pracovním úrazem poškozeného a jež sama o sobě vylučují jakoukoliv výdělečnou činnost, znamenají podstatnou změnu poměrů poškozeného (ve smyslu ustanovení § 202 odst. 1 zák. práce), v důsledku níž se organizace může úspěšně domáhat zrušení své povinnosti platiti poškozenému náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 30. 11. 1978, [5 Cz 54/78](#))

Žalující organizace se domáhala zrušení povinnosti platit žalovanému z důvodu náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti měsíční důchod 500,- Kčs s účinností od 1. 5. 1976. Tato její povinnost vyplynula z odpovědnosti za pracovní úraz, který žalovaný utrpěl ku žalující organizace 25. 9. 1959, jak to bylo zjištěno okresním soudem v Ostravě podle obsahu rozsudku ze dne 25. 7. 1961 sp. zn. 14 C 133/60, potvrzeného rozsudkem krajského soudu v Ostravě z 30. 11. 1961 sp. zn. 7 Co 354/61. Žaloba v projednávané věci byla odůvodněna tím, že podle lékařského vyšetření je žalovaný nyní neschopen výdělečné činnosti bez ohledu na následky pracovního úrazu. Jeho

neschopnost vykonávat jakoukoliv výtěžnou činnost je způsobena onemocněním cukrovkou a chronickou ischemickou chorobou srdeční.

Okresní soud v Karviné po provedení důkazu výslechem žalovaného jako účastníka řízení (§ 131 o. s. ř.) a znaleckým lékařským posudkem žalobu rozsudkem zamítl. V odůvodnění svého rozhodnutí uváděl, že ustanovením § 202 odst. 1 zák. práce nebylo míněno to, aby se vůči pracovníkům, kteří utrpěli pracovní úraz před delší dobou, postupovalo tvrdě. Zdravotní stav žalovaného se nezměnil natolik, aby bylo namísto zrušení předchozí platební povinnosti organizace, když zdravotní stav se nejen nezlepšil, ale zhoršil. V důsledku ztráty levého bérce se žalovaný špatně pohybuje, má málo pohybu a došlo u něho k obezitě. Žalující organizaci se nepodařilo prokázat, že žalovaný není schopen výtěžné činnosti bez ohledu na následky utrpěného úrazu.

Žalující organizace sice podala proti rozsudku soudu prvního stupně odvolání, které však bylo usnesením krajského soudu v Ostravě jako opožděné zamítnuto. Rozsudek soudu prvního stupně se tedy stal pravomocným.

Nejvyšší soud ČSSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že tímto rozsudkem soudu prvního stupně byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 202 odst. 1 zák. práce změnil-li se podstatně poměry poškozeného, které byly rozhodující pro určení výše náhrady škody, může se poškozený i organizace domáhat změny v úpravě svých práv, popřípadě povinností.

Soudy prvního stupně provedl v projednávané věci důkaz pouze písemným posudkem znalce, aniž znalec vyslechl při jednání, a tím zbavil účastníky řízení možnosti, aby mohli klást znalci otázky, což mohlo přispět ke zpřesnění a k případnému doplnění znaleckého posudku. Soud se sice může místo výslechu znalce spokojit písemným posudkem znalce, ale jen v odůvodněných případech (§ 127, odst. 1, věta poslední, o. s. ř.). Znalecký posudek byl ovšem v tomto sporu nejvýznamnějším důkazem, když žalující organizace tvrdila, že žalovaný je neschopen výtěžné činnosti pro onemocnění, která nejsou důsledkem utrpěného pracovního úrazu, a žalovaný naproti tomu tvrdil, že všechny jeho nynější zdravotní nedostatky jsou vyvolány následky pracovního úrazu. Skutková zjištění výslechem znalce mohla tedy být doplněna také v tom směru, zda v lékařské dokumentaci jsou údaje o dvou zraněních, která podle tvrzení žalovaného utrpěl a k nimž došlo podle jeho tvrzení v souvislosti s pracovním úrazem. V kladném případě bylo nutné znalecký posudek doplnit v tom směru, zda tato zranění byla skutečně v souvislosti s pracovním úrazem žalovaného, a navíc v tom směru, zda existuje příčinný vztah mezi následky těchto zranění a jinými nemocemi žalovaného, které znalec ve svém posudku rozebírá. Výslech znalce bylo nutné provést i vzhledem k některým závěrům písemného posudku ohledně neexistence souvislosti mezi nemocemi žalovaného z obecných příčin a pracovním úrazem a k vysvětlení pochybnosti o hodnocení pracovní neschopnosti žalovaného jako důchodce vzhledem k jeho věku. Výslechem znalce bylo nutné také zjistit, zda je třeba provést i důkaz znalcem z oboru chirurgie, když z výsledku dokazování je patrné, že pracovní úraz měl za následek chirurgický zákrok, jímž byl žalovanému levý bérce amputován a nahrazen protézou, a znalec, který je odborníkem z úseku interního lékařství, dával na uvážení, zda by nebylo vhodné ustanovit znalcem lékaře z oboru chirurgie, pokud je úraz chirurgické povahy.

Při hodnocení znaleckého posudku nepostupoval soud důsledně podle ustanovení § 132 o. s. ř. Z obsahu posudku vyplývá, že zjištěné nemoci žalované, které jsou obecného charakteru, nejsou v souvislosti s pracovním úrazem; pouze otylost byla označena za možný důsledek úrazu. Přesto soud dospěl k závěru, že se zdravotní stav žalovaného nezměnil, že se nezlepšil a že se tedy organizaci nepodařilo prokázat, že žalovaný není schopen samostatné výtěžné činnosti bez ohledu na

následky pracovního úrazu. Kromě toho soud převzal tvrzení žalovaného o tom, že utrpěl další úrazy pádem se schodů a z autobusu, a to jako důsledek pracovního úrazu, ani toto tvrzení bylo ověřeno po odborné lékařské stránce.

Teprve jestliže po doplnění řízení by bylo prokázáno, že nemoci žalovaného nemají příčinnou souvislost s pracovním úrazem a že by samy o sobě způsobily pracovní neschopnost k soustavné výdělečné činnosti žalovaného, potom nepochybně ve smyslu ustanovení § 202 odst. 1 zák. práce by bylo nutné považovat tuto skutečnost za podstatnou změnu poměrů na straně žalovaného, která dává organizaci právo domáhat se zrušení povinnosti platiti náhradu za ztrátu na výdělku. Protože zákoník práce neobsahuje žádné ustanovení o věku pracovníka, do něhož je nutno náhradu poskytovat, je třeba v každém individuálním případě poškozeného ve věku, kdy by mu vznikl již nárok na starobní důchod, postupovat při tvrzení o změně poměrů uvážlivě a přihlížet vždy k tomu, zda by poškozený nebyl pracovního úrazu a jeho následků ještě mohl pracovat vzhledem k jiným nemocem nebo k věku. Při postupu, který volil soud prvního stupně, by totiž docházelo k tomu, že ačkoliv by poškozený v uvedeném věku již stejně nemohl pracovat pro zcela jiné nemoci, přesto by pobíral náhradu škody od organizace, jako kdyby pracovní neschopnost byla způsobena výlučně úrazovými následky. Tito poškození by tak byli oproti ostatním důchodcům, kteří ve stejném věku nemohou již vykonávat práce pro obecné nemoci nebo stáří, zvýhodněni, třebaže zákoník práce 1) odškodňuje jen ztrátu pracovní schopnosti v souvislosti s úrazem nebo nemocí z povolání.

Porušil tedy soud prvního stupně v projednávané věci svým rozhodnutím zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1, § 127 odst. 1 a § 153 odst. 1 o. s. ř. v souvislosti s ustanovením § 202 odst. 1 zák. práce.

1) zákon č. 65/1965 (jehož úplné znění se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 55/1975 Sb.)